

**მწვანე ალტერნატივას შენიშვნები და კომენტარები
ფეროშენადნობთა ქარხნის ექსპლოატაციის პარამეტრების შეცვლისა
და აგლომერაციის საამქროს მოწყობა-ექსპლოატაციის პროცესის
გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის თაობაზე**

15 თებერვალი, 2019

წარმოგიდგინთ მწვანე ალტერნატივას შენიშვნებს ფეროშენადნობთა ქარხნის ექსპლოატაციის პარამეტრების შეცვლისა და აგლომერაციის საამქროს მოწყობა-ექსპლოატაციის პროცესის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის თაობაზე¹:

ზოგადი სახის შენიშვნები

1. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში არასრულყოფილია, კერძოდ, დოკუმენტი არ მოიცავს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით განსაზღვრულ გარემოზე შეუქცევად ზემოქმედების შეფასებას და მისი აუცილებლობის დასაბუთებას, რაც გულისხმობს დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში.

2. დოკუმენტში წარმოდგენილი არ არის სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება, აგრეთვე, ინფორმაცია კვლევების მეთოდოლოგიის და გარემოს შესახებ ინფორმაციის წყაროების თაობაზე.

3. ანგარიშში დანართი 1-დან დანართი 6-ის ჩათვლით გვერდები ცარიელია.

4. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის თანახმად, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას დაგეგმილი საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში ამ საქმიანობის დაწყებამდე არსებული გარემოს მდგომარეობის აღდგენის საშუალებების შესახებ (მე-10 მუხლი, 3-თ ქვეპუნქტი). მართალია, დოკუმენტში ცალკე თავი ეთმობა საწარმოს ლიკვიდაციას, თუმცა როგორც ტექსტიდან ირკვევა „საწარმოს ლიკვიდაციის შემთხვევაში გარემოს წინანდელ სახემდე აღდგენის გზებისა და საშუალებების განსასაზღვრად შემუშავდება საწარმოს ლიკვიდაციის პროექტი“ - გვ. 152.

5. გზმ ანგარიშის მიხედვით, საწარმო უახლოესი საცხოვრებელი სახლიდან დაშორებულია 530 მეტრით. შესაბამისად, ატმოსფერულ ჰაერში ზღვ გათვლები გაკეთებულია 500 მეტრიან რადიუსში. საპროექტო ტერიტორიაზე გასვლის შედეგად გაირკვა, რომ დაშორება გაცილებით ნაკლებია და დაახლოებით 250

თბილისი, 0179, საქართველო
ფალიაშვილის ქ. 39b, IV სართ.
ტელეფონი: (995 32) 222 38 74
ელ.ფოსტა: greenalt@greenalt.org
ვებ-გვერდი: www.greenalt.org

¹ <http://mepa.gov.ge/Ce/Files/ViewFile/10698>

მეტრს შეადგენს. განხილვაზე, გზმ ანგარიშის შემსრულებელი კომპანიის წარმომადგენელმა გვიპასუხა რომ ეს მანძილი (530 მ) არის გაფრქვევის წყაროსა და უახლოეს საცხოვრებელ სახლს შორის. შესაბამისად, მიგვაჩნია, რომ საჭიროა გათვლების თავიდან ჩატარება და დაშორების მანძილის განსაზღვრა არა მხოლოდ გაფრქვევის წყაროებიდან, არამედ საპროექტო ტერიტორიის საზღვრიდანაც. რადგან, გარდა გაფრქვევის წყაროებისა, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებას იწვევს საპროექტო ტერიტორიაზე ღია ცის ქვეშ განთავსებული ნარჩენები და მადანი.

ალტერნატივების განხილვა

1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის თანახმად, უმოქმედების ალტერნატივა გულისხმობს საქმიანობის განხორციელებლობის შემთხვევაში გარემოს არსებული მდგომარეობის ბუნებრივად განვითარების აღწერას. მიუხედავად ამისა, გარემოზე ზემოქმედების შეფასებაში წარმოდგენილი არაქმედების ალტერნატივა ზოგად დასკვნებს ემყარება და არ მოიცავს გარემოს არსებული მდგომარეობის ბუნებრივად განვითარების აღწერას. კერძოდ, დოკუმენტში ვხვდებით შემდეგი სახის ჩანაწერებს: „პროექტის განხორციელება დადებითად აისახება როგორც ენერგორესურსების ხარჯვაზე, ასევე გარემოზე ზემოქმედების კუთხით. ამასთან დამატებით შეიქმნება სამუშაო ადგილები, რაც დადებითად აისახება სოციალურ-ეკონომიკური გარემოს გაუმჯობესებაზე“ – (გვ. 47).

2. დოკუმენტიდან ირკვევა, რომ საწარმოს განთავსების ალტერნატივების განხილვა არ მომხდარა, რადგან ობიექტი აღნიშნულ ტერიტორიაზე ფუნქციონირებს წყლების განმავლობაში, მოწყობილი აქვს საჭირო ინფრასტრუქტურა (მისასვლელი გზა, წყალსადენებისა და კანალიზაციის სისტემები, ელ. მომარაგების ქვესადგური) რომლებიც აუცილებელია ობიექტის ფუნქციონირებისათვის“ (გვ. 47). გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსში არ არის ჩანაწერი, გამონაკლისი შემთხვევების შესახებ, რა დროსაც საქმიანობის განმახორციელებელს, შეუძლია არ განიხილოს დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილის ყველა გონივრული ალტერნატივა, შესაბამისად, დოკუმენტში წარმოდგენილი უნდა ყოფილიყო საწარმოს განთავსების ალტერნატივები.

აგრეთვე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სკოპინგის დასკვნა #3 12.04.2018-მიხედვით, საქმიანობის განმახორციელებელს გზმ ანგარიშში უნდა წარმოედგინა პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივა.

ნარჩენების მართვა

1. დოკუმენტში ვკითხულობთ, რომ საწარმომ შეიმუშავა ნარჩენების მართვის გეგმა, თუმცა გზმ ანგარიშში არ არის წარმოდგენილი.

2. ანგარიშში არ არის გარკვეული წილის მართვასთან დაკავშირებული საკითხი. საქმიანობის პროცესში წარმოქმნილი წილის განთავსება დაგეგმილია საპროექტო ტერიტორიაზე. თუმცა, არ არის მოცემული მისი საბოლოო განთავსების ადგილი. საჭარო განხილვაზე, ჩვენს მიერ დასმულ შეკითხვაზე, თუ სად განთავსებენ საბოლოოდ წიდას, კომპანიის წარმომადგენელმა გვიპასუხა, რომ „მისი განთავსება მოხდება საპროექტო ტერიტორიაზე, ხოლო თუ ადგილი აღარ ეყოფათ, წლების შემდეგ საწარმოს დახურავენ“. - პასუხიდან გამომდინარე, ნათელია, რომ კომპანიას არ აქვს გაანალიზებული წილის მართვასთან დაკავშირებული საკითხები. ამასთან, საქართველოში ყველა ინდუსტრიული ქალაქის ერთ-ერთი ძირითადი პრობლემა, სწორედ წილის მართვას უკავშირდება. არცერთ საწარმოს არ აქვს მოგვარებული წილის განთავსების საკითხი, შესაბამისად, ხშირად მათი განთავსება ხდება ქაოტურად, საცხოვრებელი სახლების სიახლოვეს.

სოციალურ გარემოზე ზემოქმედება

1. დოკუმენტში სოციალური ზემოქმედება განხილულია მომსახურე პერსონალის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების კუთხით, მოსახლეობაზე და მათ ჯანმრთელობაზე ზემოქმედება კი შეფასებული არ არის.

2. ანგარიშის 5.8 ქვეთავში წარმოდგენილია სოციალურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, თუმცა შინაარსი არ შეესაბამება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით განსაზღვრულ მოთხოვნებს. გარდა იმისა, რომ თავი ძალიან ზოგად ინფორმაციას მოიცავს, ვერ ვხვდებით გარკვეულ კვლევებსა და ანალიზზე დამყარებულ კონკრეტულ გათვლებს. აგრეთვე, ქვეთავი არ მოიცავს დადებითთან ერთად, ნეგატიური ზემოქმედების შესახებ ინფორმაციას.

კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება

დოკუმენტის თანახმად, საწარმოს გარს ეკვრის სხვადასხვა პროფილის საწარმოები. იმის გამო, რომ მიმდებარედ არ არის განთავსებული ანალოგიური პროფილის საწარმოები, საქმიანობის განმახორციელებელმა საჭიროდ არ ჩათვალა კუმულაციური ზემოქმედების შეფასების შესწავლა: „საპროექტო საწარმო განთავსებულია სამრეწველო ზონაში, მიმდებარედ არ არის განთავსებული ანალოგიური პროფილის საწარმო/ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, კუმულაციური ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი და შემარბილებელ ღონისძიებებს არ საჭიროებს“ – (გვ. 138). ამასთან არ არის დასახელებული, რა სახის საწარმოები მდებარეობს საწარმოს მიმდებარედ.

შესაბამისად, აუცილებლად მიგვაჩნია, საქმიანობის განმახორციელებელმა წარმოადგინოს რა სახის საწარმოები არის განთავსებული საპროექტო ტერიტორიის სიახლოვეს, რამდენია საწარმოებს შორის დაშორება და აგრეთვე, შეაფასოს კუმულაციური ზემოქმედება სხვა პროფილის საწარმოების სიახლოვის გათვალისწინებით.

საჯარო განხილვა

დასასრულს, უნდა აღინიშნოს, რომ 2019 წლის 7 თებერვალს სოფ. ნახშირღელეს გამგეობის შენობაში სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა ჩატარდა. შეხვედრას ესწრებოდნენ: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „ჭიათურმანგანუმ ჯორჯიას“, შპს „სამნის“, მწვანე ალტერნატივას წარმომადგენლები და სოფ. ნახშირღელეს მოსახლეობა.

შეხვედრაზე მოსახლეობამ ისაუბრა შპს „ჭიათურმანგანუმ ჯორჯიას“ ქარხნიდან გამოწვეულ უარყოფით ზემოქმედებაზე. მათი ძირითადი შენიშვნა და წუხილი უკავშირდებოდა საწარმოდან გამოწვეული ხმაურს და სუნს (არ იციან ზუსტი წყარო). აქედან გამომდინარე, საჭიროა მოხდეს მონიტორინგის ჩატარება და დარღვევის შემთხვევაში სათანადო რეაგირება.